

Geisslers Hofcomodianten

uvádějí

Valdštejn

hospodsko-šarvátkové politikum

„Dobrá nebo špatná pověst závisí na posledním úseku života; dobro i zlo se dostává k potomstvu a lidská zloba dopouští, že je jedno jako druhé.“

Jean Armand du Plessis, kardinál Richelieu, 1634

Geisslers Hofcomodianten, soubor původem z Kuksu, uvádějí Valdštejna, muže původem ze sousedních Heřmanic; vojáka, politika, podnikatele a akcelerátora českého baroka. Příběh jedince, který se vlastními silami dostal na české poměry nebývale vysoko, příběh císaře, který možná mohl být zrazen a příběh koně, který to všechno viděl. Posadte se s námi do hospody! Kdo toho nejvíc vypije a kdo to nakonec zaplatí? Čas se krátí a masopust se blíží! Kdo už má dost? Geisslerovský Valdštejn vznikl na motivy barokního textu – vůbec prvního dramatu zabývajícího se jeho osudem – Tragédie Albrechta z Valdštejna od Henryho Glaphorna z roku 1640.

Abrecht z Valdštejna, generalissimus císařského vojska

Adam Trčka z Lípy, Valdštejnův generál

Ottavio Piccolomini, generálmajor, velitel Valdštejnovy tělesné stráže

Giovanni Senni, Valdštejnův astrolog

John Gordon, Valdštejnův podplukovník

Kašpar z Questenberka, člen vojenské kanceláře u dvora, Valdštejnův rádce

Císař Ferdinand II., Valdštejnův dlužník

Gustav II. Adolf, švédský král

Martin Bohadlo

Vladimír Polívka

Václav Chalupa

Bartoloměj Veselý

Dominik Linka

Aleš Pospíšil

Alena Bazalová

Kristýna Šrolová

Scénář: Petr Hašek (s použitím motivů z textů Josefa Boučka *Popel a hvězdy* a *Tragédie Albrechta z Valdštejna* od Henryho Glaphorna v překladu Julka Neumanna)

Dramaturgie: Jakub Maksymov

Dramaturgická spolupráce a PR: Kristýna Šrolová

Scéna a kostýmy: Jitka Nejedlá

Hudba: Zdeněk Dočekal

Světla: Lukáš Brinda

Produkce: Marie Kolářová a Otakar Fařr

Režie: **Petr Hašek**

Premiéra 20. dubna 2014 na Malé scéně ABC

Délka představení: 65 min. bez přestávek

GEISSLERS
HOFCOMOEDIAN TEN

Kontakt: info@geisslers.cz

www.geisslers.cz

Albrecht Václav Eusebius z Valdštejna (nebo také Vojtěch Václav Eusebius z Valdštejna, zkráceně též Valdštejn, v zahraniční literatuře také **Wallenstein** nebo **Waldstein**) byl český, vojevůdce a politik, vedle Jana Tserclaese Tillyho nejvyšší velitel císařsko-ligistických vojsk během třicetileté války. Bojoval na straně císaře proti Protestantické unii, později upadl v nemilost a byl císařskými důstojníky úkladně zavražděn. Byl vůbec prvním, kdo začal vydržovat stálou armádu, a to nikoli z císařské apanáže, nýbrž z kontribucí nepřátelských i spojeneckých území a z vlastních prostředků (výnosů ze svého vévodství). Zemřel jako jedna z nejlivnějších osobností tehdejší Evropy.

(zdroj: wikipedia.org)

Albrecht z Valdštejna v datech

14. 9. 1583

Narodil se v Heřmanicích do nebohatého, ale urozeného českého rodu.

Byl vychováván v protestantské tradici.

1593 a 1595

Brzy mu zemřeli oba rodiče.

1597

Vyslán na studia do Německa, která kvůli konfliktům nedokončil, poté se vydal na kavalírskou cestu po Evropě.

1604

Byl najat jako praporečnický voják v bitvě u Střelce, kde podnikal „velmi odvážné až bláznivé“ akce, povýšen na kapitána.

mezi léty 1602 – 1606

Konvertoval ke katolické církvi pravděpodobně kvůli pragmatickým důvodům (snažší postup v armádě).

1609

Poprvé se oženil, a to s Lukrécie Nekšovou z Landeka, sňatek se zámožnou vdovou mu přinesl nesmírné bohatství (zejména na Moravě).

1619

Zrada moravských stavů při stavovském povstání, kdy přebíhá na císařovu stranu se čtyřmi setinami moravského vojska a s odcizenou pokladnou moravských stavů.

1621

Poprava 27 českých pánů, Valdštejn velmi zbohatl na skupování konfiskátů.

1622 – 1623

Byl členem mincovního konsorcia, kterérazilo inflační dlouhé mince a nepřímo způsobilo bankrot české měny.

1623

Podruhé se oženil, a to s Isabellou Kateřinou z Harrachu.

1625

Byl jmenován generalissimem císařského vojska.

1627

Byl povýšen na vévodu.

1630

Byl odvolán z úřadu generalissima.

1631

Byl opět jmenován generalissimem císařského vojska.

1632

Bojoval v bitvě u Lützen, ve které zemřel švédský král Gustav II. Adolf.

leden 1634

Valdštejnovi důstojníci podepisují revers slibující mu věrnost.

25. 2. 1634

Byl zavražděn v Chebu.

Rebel versus mírotvorce / Proměny valdštejnského mýtu

Právě poslední úsek Valdštejnova života se stal jakýmsi projekčním plátnem celé jeho pozemské pouti; jakoby vše, co tento potomek českobratrské šlechtické rodiny a pozdější konvertita kdykoli předtím vykonal, neodvratně směřovalo ke komplikovanému období jeho takzvaného druhého mýtu, vyplněnému váháním, odsouváním rozhodnutí, neakceschopností a nemocí, a jakoby to následně – snad v souladu s jakousi krutou samozřejmostí dějin – zákonitě vyústilo až do pochmurného chebského finále. Každý čin tohoto nesmírně schopného, bystrého a chladnokrevného muže je zpravidla poměřován závěrečným úsekem jeho života a nahlížen prizmatem jeho posledních let. Když se kupříkladu šestnáctiletý Valdštejn na studiích v cizině dopouští divokých excesů, je to vykládáno jako důkaz temných stránek jeho povahy (nad stejnými výsledky u jiných mladých šlechticů se přitom nikdo nepozastavuje); když si o devět let později nechá sestavit od Keplera horoskop, je to pro změnu vysvětlováno jako doklad jeho nezřízených ambicí a touhy vyčistit z hvězd co možná nejpriznivější přísliby budoucího vzestupu (stejná slabost pro astrologii u bezpočtu jeho současníků je přitom vyložena nanejvýš jako kolorit doby); když se krátce poté ožení s bohatou vdovou, je to prezentováno jako projev jeho hamižnosti a citového chladu (stejně chování u jiných urozených mužů je naopak označováno za dobový standard). Valdštejnův příběh po staletí funguje na principu klasického dramatu; nechybí mu expozice, kolize, krize, peripetie ani závěrečná katastrofa. Nechybí mu ani vsudypřítomná osudovost, neodbytné tušení pompézní krutosti a zároveň nevyhnutelného konce. Když si toto uvědomili historici, nabídli postupně celou škálu interpretací Valdštejnova života; řada z nich se přitom příliš netrápila skutečností, že své práce konstruují velmi podobným způsobem jako tvůrci divadelních her či historických románů. (dejnyasoucasnost.cz, Marie Koldinská)

Charakteristika Albrechta z Valdštejna

Byl to muž posedlý démonickou silou, vrhající se s dravou rozkoší do rvaček a soubojů a divokého zápolení, muž osamělý a odcizený svému prostředí.

(Zdeněk Kalista)

Válečnickova láska

S řadou osobností se pojí historicky podložené informace o jejich zájmech, zálibách a slabostech. V případě císařského generalissima Albrechta z Valdštejna lze pokládat za nanejvýš prokázanou jeho lásku ke koním, která ovšem nebyla u mužů v jeho postavení nikterak výjimečná – vřdyt úspěšný vojevůdce dobrého koně zcela samozřejmě potřeboval z důvodů praktických i reprezentačních. Náklonnost frýdlantského vévody ke koním však byla natolik nápadná, že vstoupila i do povědomí pozdějších generací a stala se nedílnou součástí valdštejnského mýtu. Doslova hmatatelný důkaz o této stránce vévodovy osobnosti představuje jeho vycpaný kůň, zabitý 16. listopadu 1632 v bitvě u Lützen. Valdštejn utrpěl průstřel stehna; zastřeleného koně, který jej nesl do bitvy, nechal následně vycpat a umístit v prostorách Valdštejnského paláce v Praze. Patrně o něm hovořil o několik let dříve v dopise a označoval jej slovy Amor mio (Má láska). (dejnyasoucasnost.cz, Marie Koldinská, Ivan Šedivý)